

АНАЛІЗ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Досліджено завдання та напрями аналізу достатності та ефективності використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів підприємства для формування оптимальної виробничої програми.

Одна з особливостей сучасної української економіки полягає в тому, що промисловим підприємствам доводиться працювати на товарних ринках в умовах нестабільного конкурентного середовища. Окрім цього, структурні зміни в економіці призводять до значного коливання попиту на певні групи продукції, що супроводжується низькою інформаційною прозорістю ринків. За таких умов формування виробничої програми підприємств є одним із ключових моментів процесу планування і передумовою ефективної діяльності підприємства в умовах неповної визначеності.

У сучасній економічній літературі загалом під виробничою програмою розглядається необхідний обсяг виробництва продукції у розрахунковому періоді, який номенклатурою, асортиментом і якістю відповідає вимогам плану продажу [2, с. 356]. Вона зумовлює завдання щодо введення в дію нових виробничих потужностей, потребу в матеріально-сировинних ресурсах, чисельності персоналу, транспорті тощо.

Науковий рівень обґрунтування виробничої програми підвищує вимоги і щодо її аналізу, як проміжної ланки між отриманням інформації та формуванням плану виробництва та продажу промислової продукції. Аналізу виробничої програми загалом присвячені праці багатьох авторів, таких як: С.М. Кафка, Е.Ф. Кожанова, О.О. Орлов, В.В. Осмоловський, І.Б. Осор'єва, Г.М. Тарасюк, Л.І. Шваб тощо. Проте аналіз ресурсного забезпечення виробничої програми досліджується переважно в розрізі аналізу ефективності використання у виробничій діяльності підприємства окремих видів ресурсів.

Об'єктом аналізу виробничої програми загалом є виробничий процес, а також отримання замовлень на продукцію, роботи, послуги, виконання цих замовлень за обсягом, номенклатурою, асортиментом, якістю, термінами поставки, а також оплата виконаних замовлень, тобто обсяг реалізації продукції [2, с. 358]. Об'єктом аналізу ресурсного забезпечення виробничої програми промислового підприємства є достатність формування та ефективність використання його матеріальних, трудових, фінансових ресурсів.

Виходячи із визначення виробничої програми, можна встановити, насамперед, вид аналізу ресурсного забезпечення виробничої програми підприємства за часом дослідження, на основі чого – його завдання та послідовність проведення. Оскільки виробнича програма промислового підприємства в ринкових умовах розглядається як план виробництва і реалізації продукції, обґрунтований на основі сформованого пакету замовлень, з орієнтацією на діючий попит на продукцію підприємства, то аналіз її ресурсного забезпечення повинен мати насамперед перспективний характер, тобто бути попереднім.

Перспективний аналіз вивчає майбутні явища і процеси. Його проводять для опрацювання проектів, обґрунтування бізнес-планів, визначення оптимальних розмірів виробництва, раціонального використання наявних ресурсів, підвищення ефективності виробництва з метою запобігання схваленню економічно неефективних, хоч і технічно прогресивних рішень. Головним завданням попереднього аналізу є вивчення тенденцій, оцінка варіантів і пошуки найліпшого з них, виявлення недоліків, утрат, непродуктивних витрат і запобігання таким [1, с. 48]. Таким чином, завдання перспективного аналізу – визначення достатності формування всіх видів ресурсів промислового підприємства для забезпечення виконання плану виробництва і продажу продукції.

Разом з тим, ефективне управління діяльністю підприємства не можливе без детального, скрупульозного аналізу виконаних завдань минулих періодів. Відтак, в аналізі ресурсного забезпечення виробничої програми промислового підприємства важливу роль відіграє і ретроспективний аналіз. Головним завданням такого аналізу є визначення ефективності використання виробничих ресурсів, використаних при виготовленні та реалізації продукції в минулому, зміна обсягів виробництва під впливом зростання ресурсівіддачі тощо.

У загальному вигляді послідовність перспективного аналізу ресурсного забезпечення виробничої програми промислового підприємства є такою: після розроблення плану з виробництва та реалізації продукції у встановленому асортименті та номенклатурою визначається достатність виробничих ресурсів для досягнення встановлених планових завдань. Послідовність ретроспективного аналізу зводиться до визначення виконання плану виробництва продукції, динаміки показників виробничої продукції та впливу на встановлене відхилення кількості та ефективності використаних ресурсів.

Достатність виробничих ресурсів для виконання виробничої програми повинно визначатись в розрізі окремих ресурсів так: забезпеченість планового завдання робочою силою; забезпеченість виробництва основними фондами; забезпеченість матеріальними ресурсами.

Для визначення забезпеченості виробництва та реалізації продукції аналізують: чисельність, склад та рух робочої сили; аналіз трудомісткості продукції, запланованої виробляти; як наслідок попередніх розрахунків – аналіз прогнозованої продуктивності праці персоналу підприємства.

Забезпечення виробництва основними фондами полягає у: встановленні відповідності величини, складу та технічного рівня фондів виробничій програмі підприємства; встановленні належної комплектності наявного парку обладнання; розрахунку впливу основних фондів на обсяг продукції.

Забезпечення виконання виробничої програми матеріальними ресурсами зводиться до:

- аналізу обґрунтованості та ефективності формування портфеля договорів на постачання матеріальних ресурсів;
- визначення характеру складських запасів, перспективна оцінка руху та структури споживання матеріальних цінностей;
- як результат проведених розрахунків – аналіз прогнозованої ефективності використання матеріальних ресурсів та встановлення резервів економії матеріальних ресурсів;

- аналіз можливостей мобілізації виявлених резервів підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів.

Ретроспективний аналіз, окрім зазначених напрямів аналізу, доповнюється аналізом використання фонду робочого часу, з'ясуванням ефективності використання обладнання в часі та за потужністю та виявленням резервів її підвищення, встановленням впливу факторів на зміну використовуваних ресурсів та їх ефективність.

Аналіз виробничої програми повинен здійснюватись як в ретроспективі, так і на перспективу з метою підвищення обґрунтованості її показників та рівня управління виробництвом загалом. Економічне обґрунтування виробничої програми промислового підприємства з огляду на її забезпечення необхідними трудовими, матеріальними та фінансовими ресурсами, загалом зводиться до визначення загальної потреби в них та їх ефективного використання.

Література

1. **Економічний аналіз** : навч. посібн. / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток / за ред. акад. НАН України, проф. М.Г. Чумаченка. – К. : Вид-во КНЕУ, 2001. – 540 с.

2. **Шваб Л.І.** Економіка підприємства : навч. посібн. [для студ. ВНЗ]. – Вид. 4-ое / Л.І. Шваб. – К. : Вид-во "Каравела", 2007. – 584 с.

Дуда С.Т., Цоклан Ю.О. Анализ ресурсного обеспечения производственной программы промышленного предприятия

Исследованы задание и направления анализа достаточности и эффективности использования материальных, трудовых и финансовых ресурсов предприятия для формирования оптимальной производственной программы.

Duda S.T., Coklan Yu.V. Analysis of resource providing of production program of industrial enterprise

Investigational task and directions of analysis of sufficientness and efficiency of the use of financial, labour and financial resources of enterprise for forming of the optimum production program.

УДК 697.92 Доц. В.М. Желих, канд. техн. наук – НУ "Львівська політехніка"

ОСОБЛИВОСТІ ТЕМПЕРАТУРНОГО РЕЖИМУ В ПРИМІЩЕННЯХ АГРОПРОМИСЛОВИХ КОМПЛЕКСІВ

Наведено результати досліджень надходження променевого тепла в сільсько-господарські приміщення від опалювальних систем, що базуються на інфрачервоних випромінювачах.

Ключові слова: інфрачервоний випромінювач, опалювальна система.

Вступ. Застосування сучасних систем опалення є одним із головних методів підтримання зооветеринарних норм у сільськогосподарських приміщеннях та підтримання необхідних параметрів для технологічного процесу. Використання інфрачервоних нагрівачів, як опалювальних приладів, є досить перспективним з погляду енергоефективності, оскільки є можливість забезпечувати необхідний режим утримання і вирощування молодняка, зокрема і птиці, шляхом підтримання певних температурних параметрів безпосередньо в зоні його перебування [1].